Samtalsverktyget DöBra-korten

Ida Goliath, professor

Stiftelsen Äldrecentrum & Karolinska Institutet

Nya socialtjänstlagen

Övergripande mål:

- **Förebyggande arbete** blir en tydlig del av lagens syfte.
- Socialtjänsten ska vara lättillgänglig, **kunskapsbaserad** och jämlik.
  - **Vetenskap och beprövad erfarenhet**:
    - Insatser ska baseras på bästa tillgängliga kunskap, med systematisk uppföljning inom alla verksamhetsområden.
- Fokus på **individens behov** snarare än grupptillhörighet.

Nya Nationella riktlinjer palliativ vård

När är ”livets slut”?

HÖGSKOLAN
I GÄVLE

När är ”livets slut”?

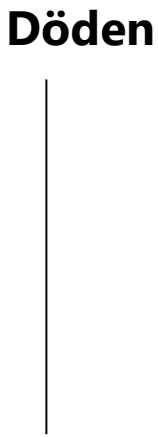

När är ”livets slut”?

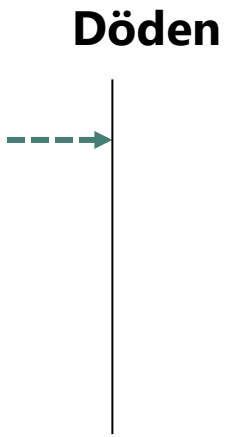

När är ”livets slut”?

När är ”livets slut”?

Palliativt förhållningssätt vid livets slut är aktuellt under ***”en längre period då en person närmar sig döden på grund av ålder, skörhet och/eller sjukdom”***

(inspirerat av Izumi et al. 2012)

Sjukdomsförlopp

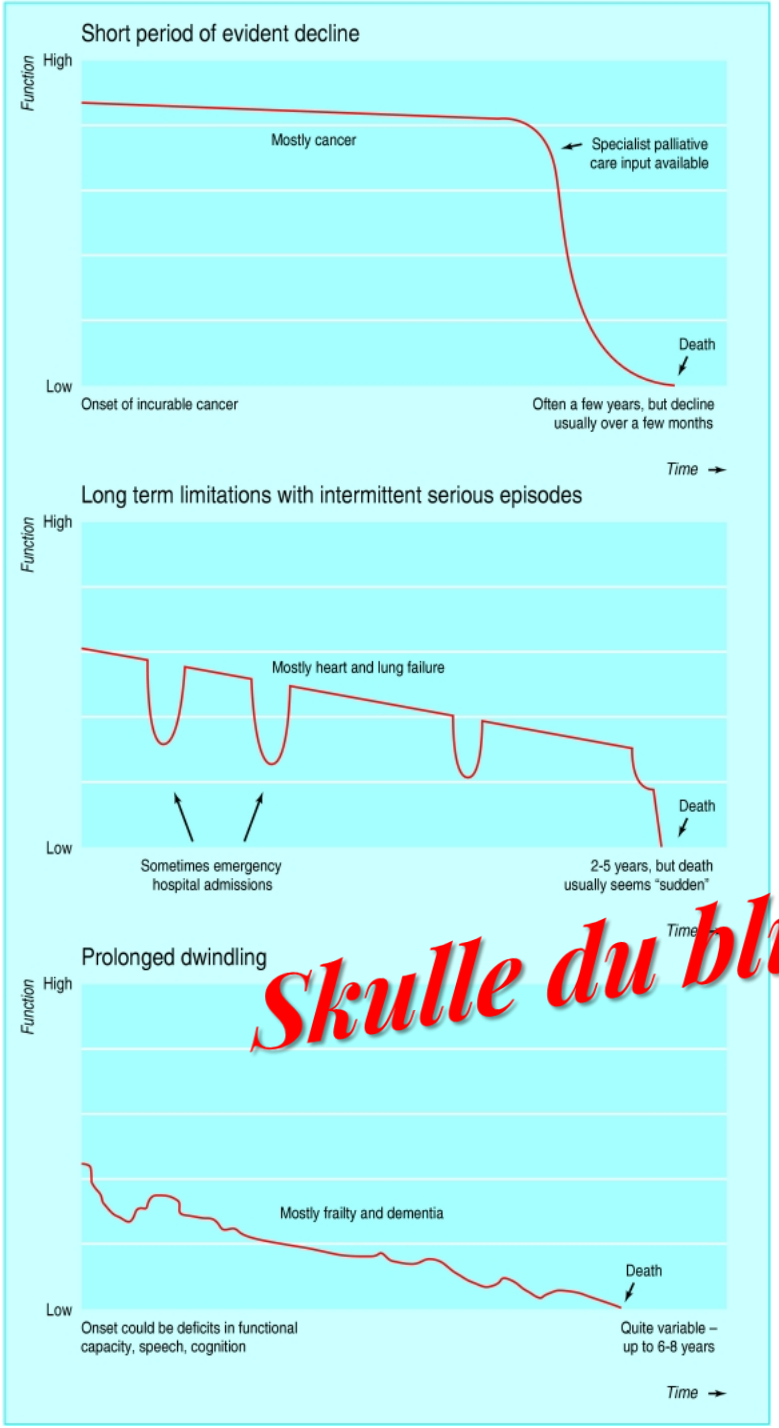

Skulle du bli förvånad om personen framför dig skulle dö inom 1 år?

Murray, S et at (2005) Murray et al (2024)

Palliativt förhållningssätt

- förhållningssätt som kännetecknas av **helhetssyn** på människan och som prioriterar **livskvalitet** samt **individuella önskemål och behov** vid avvägning av insatser

Socialstyrelsens termbank

Palliativt förhållningssätt

- En mänsklig rättighet
- Folkhälsofråga
- Rättvisefråga
  - oavsett diagnos, ålder, vårdform och förväntad livslängd -> öka jämlikhet och kvalitet
- Bygger på tidig **öppen kommunikation** om döende, död, och önskemål och prioriteringar inför vård i livets sista tid

- **MEN** trots att forskning visar att ett tidigt palliativt förhållningssätt minskar lidande ges palliativ vård ofta (för) sent

(Öhlén et al 2022, Sawatzky et al 2016
Guidelines for a Palliative Approach in Residential Aged Care, 2005)

Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för palliativ vård

HÖGSKOLAN I GÄVLE

- Tidigt identifiera palliativa vårdbehov och erbjuda ett strukturerat omhändertagande
- Efterfråga patientens önskemål och prioriteringar
- Utveckling av samtal och vårdplaner

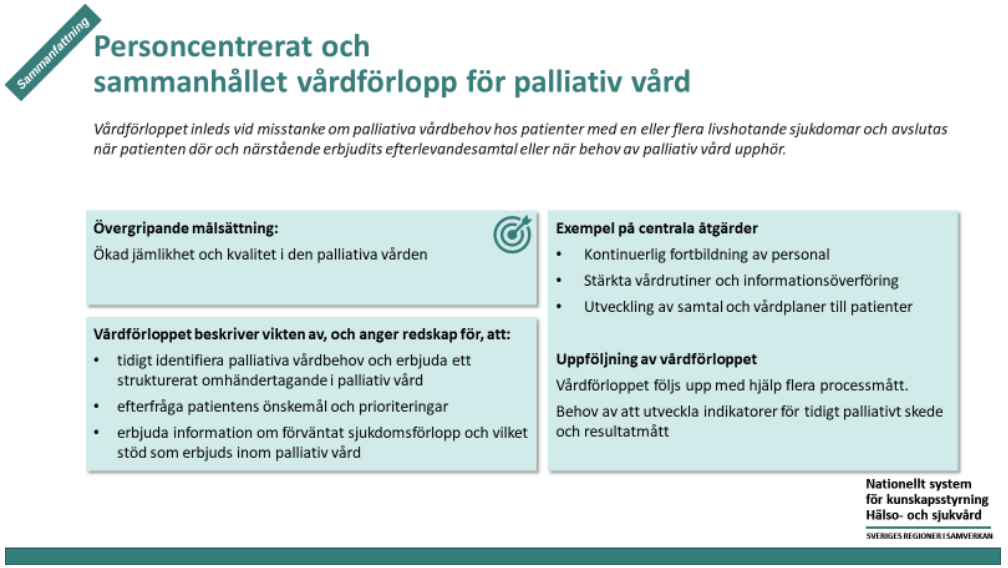
Sammanfattning

Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för palliativ vård

Vårdförloppet inleds vid misstanke om palliativa vårdbehov hos patienter med en eller flera livshotande sjukdomar och avslutas när patienten dör och närstående erbjudits efterlevandesamtal eller när behov av palliativ vård upphör.

Övergripande målsättning:
Ökad jämlikhet och kvalitet i den palliativa vården

Vårdförloppet beskriver vikten av, och anger redskap för, att:
- tidigt identifiera palliativa vårdbehov och erbjuda ett strukturerat omhändertagande i palliativ vård
- efterfråga patientens önskemål och prioriteringar
- erbjuda information om förväntat sjukdomsförlopp och vilket stöd som erbjuds inom palliativ vård

Exempel på centrala åtgärder
- Kontinuerlig fortbildning av personal
- Stärkta vårdrutiner och informationsöverföring
- Utveckling av samtal och vårdplaner till patienter

Uppföljning av vårdförloppet
Vårdförloppet följs upp med hjälp flera processmått.
Behov av att utveckla indikatorer för tidigt palliativt skede och resultatmått

Nationellt system för kunskapsstyrning Hälso- och sjukvård
SVERIGES REGIONER I SAMVERKAN

Tidiga samtalen = effekter

- Stärker dem som närmar sig döden och deras familjer
- Bidrar till ökad vårdkvalitet
- Minskar oönskade behandlingar och inläggningar på sjukhus
- Ökar personalens tillfredsställse med den vård de ger

Ex Houben et al 2014

Samtalsverktyget DöBra-korten

- 37 kort med påståenden om vad som kan vara betydelsefullt i livets sista tid
- Fysiska, psykiska, sociala och existentiella aspekter
- 2 kort eget alternativ

Gå igenom korten och sortera dem i 3 högar

1. En hög för påståenden som känns **mycket viktiga**

2. En hög för påståenden som är **ganska viktiga**

3. En hög för sådant som **inte är viktigt**.

Välj dina 10 viktigaste kort ur den ”mycket viktiga” högen
Rangordna korten från 1 till 10

Hur kunskap och handlingsberedskap kring döende, död och sorg kan utvecklas och mätas

Therese Johansson

Med Dr Kings College, London

Tidiga samtal som ordinarie rutin

Kista vård- och omsorgsboende

Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende
Axgårdens vård- och omsorgsboende
Fruängsgårdens servicehus

Stureby vård- och omsorgsboende

Ett sätt att förbättra :

- Kompetens i palliativ vård
- Personcentrerad vård och omsorg
- Stöd till närstående

Implementering av tidiga förberedande samtal om vård i livets slut i SÄBO

Åsa Olsson

Med Dr, specialistsjuksköterska vård av äldre

Avdelning social omsorg äldre, Enskede-Årsta-Vantör sdf

Sammanfattningsvis

- DöBra-korten är ett verktyg som kan stärka kunskap, färdigheter och handlingsberedskap kring döende, död och sorg.

- Förberedande samtal erbjuder ett arbetssätt som ger:
  - Öppna samtal om vad som är viktigt för individen vid vård i livets sista tid
  - Möjlighet att utbyta erfarenhetsbaserad och professionell kunskap
  - Stärkta relationer mellan dem som samtalar, som i sin tur skapar trygghet för boende och anhöriga

- Proaktiva samtal upplevdes som meningsfulla ur de boendes, närståendes och personalens perspektiv och kan implementeras i särskilda boenden för att stärka personcentrerad vård i livets slutskede.

Dokumentärfilmen ”Att hitta in i samtalet”

- Ger ny förståelse för ett relationsbyggande och lyssnande förhållningssätt i samtal.
- kan skapa känslomässig förståelse för samtal om livets sista tid.
- kan vara ett effektivt, lättillgängligt och användbart verktyg för reflektion och upplevelsebaserat lärande

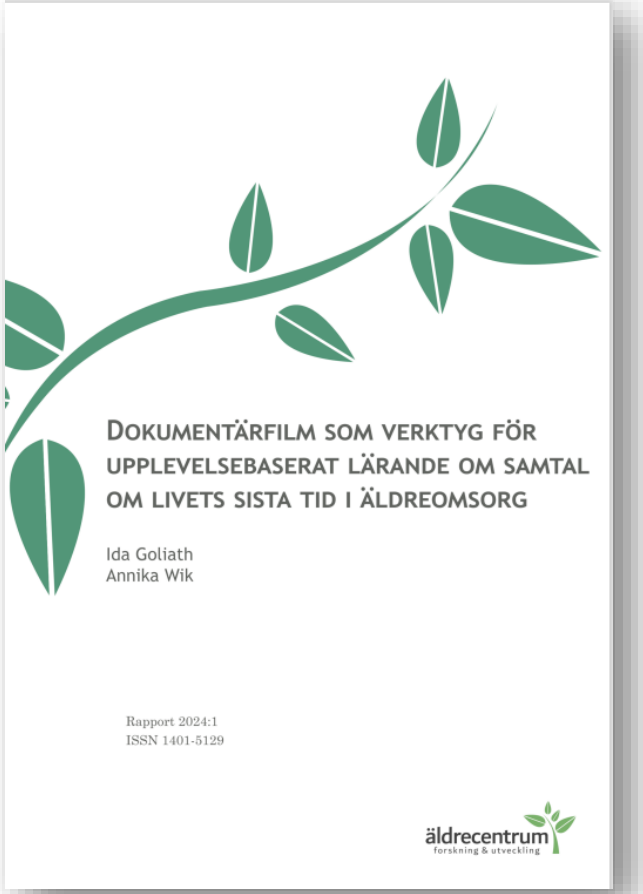

[Dokumentärfilm som verktyg för upplevelsebaserat lärande om samtal om livets sista tid i äldreomsorg – Äldrecentrum (aldrecentrum.se)]

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Svenska Tornedalingars Riksförbund
Tornionlaaksolaiset

Piteå kommun

Funktionsrätt Luleå

region västerbotten

Demensförbundet

Volante

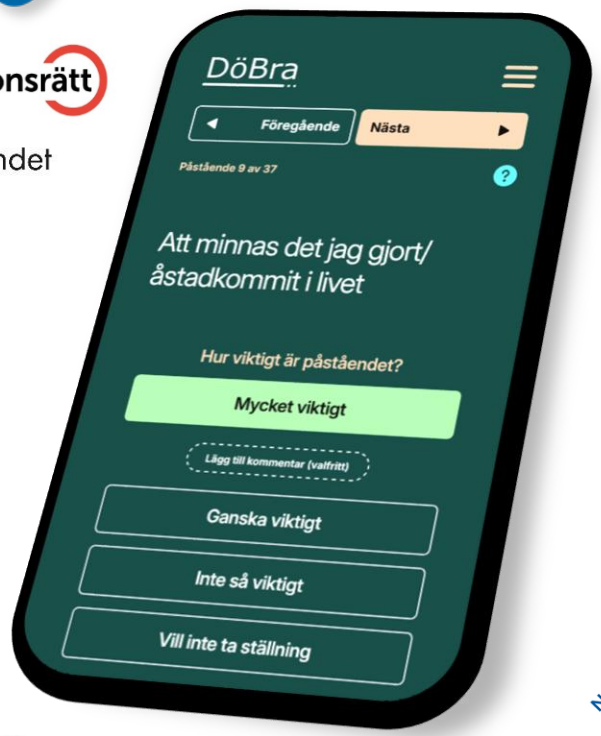

Synskadades Riksförbund

Esperanza
Internationella Kvinnoföreningen

Riksförbundet HjärtLung Luleå

Ung Cancer

NÄTVERKET SAMISK HÄLSA

LULEÅ KOMMUN

PRO

KALIX KOMMUN

FORTE: Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

Demensfonden – DEMENSFÖRBUNDETS INSAMLINGSSTIFTELSE

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Webbplatsen DöBra – samtal för livet

Öppet tillgänglig och gratis för vem som helst att använda

Översättningar till minoritetsspråk under utveckling

Sprid gärna vetskap om webbplatsen!

Vill du veta mer?

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Forskare:
ida.goliath@hig.se
malin.eneslatt@ltu.se
asa.mikaelsson.olsson@ki.se
Utbildare:
reidun.saitoria@stockholm.se

Mer läsning och resurser

- Palliativ vård | Kunskapsstyrning vård | SKR
- nationellt-vardprogram-palliativ-vard.pdf
- Nationellt kunskapsstöd för god palliativ vård i livets slutskede – Vägledning, rekommendationer och indikatorer – Stöd för styrning och ledning – Socialstyrelsen

- Palliativt kunskapscentrum